

KESKKONNAAMET

Jaanus Rahula
Põhja-Sakala Vallavalitsus
info@pohja-sakala.ee

Teie 09.04.2024 nr 7-1/13-13

Meie 14.05.2024 nr 6-5/24/7313-2

Ettepanekud Põhja-Sakala valla Ülde piirkonna tuulepargi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi kohta

Esitasite Keskkonnaametile 09.04.2024 teate¹ Põhja-Sakala valla Ülde piirkonna tuuleenergeetika kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avalikust väljapanekust, mis toimub ajavahemikul 24.04.2024 kuni 23.05.2024. Keskkonnaamet on avalikul väljapanekul oleva dokumendi „Põhja-Sakala valla Ülde piirkonna tuuleenergeetika kohaliku omavalitsuse eriplaneering. Lähteseisukohad ja KSH programm“ (töö nr 23000096, 15.04.2024, edaspidi KSH programm) läbi vaadanud ja märgime järgmist, millega palume arvestada ning KSH programmi täiendada.

1. KSH programmi lk 9 kohaselt kajastatakse asukoha eelvaliku lähteseisukohtade etapis huvitatud isiku esialgset plaani kavandatavast tuulepargist, millel on kujutatud ka perspektiivsed tuulikute asukohad. Leiame, et tuulikute perspektiivsed asukohad on küll heaks lähtepunktiks, kuid need ei saa planeeringu koostamisel ja mõju hindamisel olla ainsateks aktsepteeritavateks tuulikute asukohtadeks. Planeering tuleb koostada sellisena, et selle elluviimisega kaasnevad mõjud keskkonnale oleks väikseimad ning tuulikute asukohtade määramisel ei saa muude huvide üle prevaleerida huvitatud isiku kokkulepped maaomanikega.

2. KSH programmi lk 19 on märgitud puhervööndid linnuliigi püsielupaigast või kaitstaval alal asuvast pesapaigast/elupaigast. Palume lisada ka väike-konnakotka, kelle elupaigast tuleks sarnaselt merikotkaga arvestada üldreeglina 2000 m ulatusega puhvriga. Kurnuvere väike-konnakotka püsielupaiga (KLO3001069) pesapaigad paiknevad perspektiivse tuuleala piirist mõnevõrra lähemal, samas tuulikute aktsepteeritav kaugus püsielupaigast selgub keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus.

3. KSH programmi lk 19 on esitatud asukoha eelvaliku kriteeriumina 2000 m puhervöönd ümber tiheasustusalade. Samas lk 15 on märgitud, et Põhja-Sakala valla üldplaneeringus toodud 1500 m puhervöönd elu- ja ühiskondlike hoonete ümber pole põhjendatud ja seda vähendatakse 1000 meetrini. Palume täpsustada, millega on põhjendatud 2000 m puhver tiheasustusalade ümber?

Märgime, et ka 1000 m puhver elu- ja ühiskondlike hoonete ümber pole põhjendatud, kuna enamiku tänapäevaste elektrituulikute müra on juba 750 m kaugusel normikohane, samas on kiiduväärne, et on mainitud võimalus tuugeni rajamiseks elu- ja ühiskondlikele hoonetele lähemale, kui on olemas vastavad kokkulepped ja täidetud müranormid.

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 09.04.2024 kiri nr 6-5/24/7313

4. KSH programmi lk 20 on sätestatud Põhja-Sakala valla üldplaneeringu tingimustest lähtuvalt avalike teede puhvertsooniks $1,5x(H+D)$, kus H on tuuliku masti kõrgus ja D tiiviku diameeter. Tõenäoliselt on üldplaneeringus tuginetud ehitusseadustiku alusel kehtestatud tee projekteerimise normidele. Märkime, et nõue on vananenud ja 25.11.2023 jõustunud Kliimaministri määruse nr 71 „Tee projekteerimise normid“² § 63 lõike 5 alusel määratakse elektrituuliku vähim kaugus teekatte servast valemiga $H+0,5D$. Soovituslik on ka käesolevas eriplaneeringus teede puhvertsoon kehtiva õigusaktiga ühtlustada.

5. KSH programmi lk 23 märgitakse: „Töö läbiviimisel tuginetakse eelkõige olemasolevatele andmetele: asjakohastele riiklikele andmebaasidele, seirete ja uuringute tulemustele, (teadus)kirjandusele ning eksperthinnangutele... Vajadusel toimub piirkonnaga tutvumine looduses. Asukoha eelvaliku etapi koostamiseks läbiviidavate uuringute ja eksperthinnangute lühikirjeldus on toodud ptk-s 1.8.“ Ptk-s 1.8 on läbiviidavate uuringute maht ja meetodika kirjeldatud väga üldiselt, looduskeskkonnaga seonduvalt ei ole kindlasti võimalik piirduda vaid olemasolevate andmetega, tingimata on vajalikud väliuuringud. Keskkonnaamet on oma 20.02.2024 kirjas nr 6-5/23/14270-3 toonud välja kõik hetkel teadaolevad olulisemad linnustikuga seotud teemad. Lisaks on toodud välja ka põhimõtte, et arusaamatuste vältimiseks tuleks enne uuringu tellimist täpne meetodika kooskõlastada Keskkonnaametiga. Parim koht selle põhimõtte rakendamiseks võiks olla KSH programm.

6. KSH programmi lk 21, 39 kohaselt mõju hindamise raames on kavandatud käsitleda metsise elupaikade sidusust tagavaid alasid (lähtudes muu hulgas EOÜ ja Kotkaklubi töös „Maismaalinnustiku analüüs“ kujutatud metsise elupaikade vahelisest ühenduskoridorist). Märkime, et sellega tuleb arvestada ka Parika linnualaga seotud Natura hindamisel, kuna metsis on Parika linnuala kaitse-eesmärgiks olev liik. Juhime tähelepanu, et EOÜ üle-eestilise maismaalinnustiku analüüsi kohaselt läbib tuulepargiks planeeritud ala metsise siirdekoridor, mis ühendab Parika2, Parika 3, Särjala, Jamsu metsisemänge Võhmast läände jäävate metsise elupaikadega.

7. KSH programmi lk 40 kohaselt selgitatakse taristuobjektidega seonduv mõju kõrge bioloogilise mitmekesisusega aladele, elupaigatüüpidele ning vääriselupaikadele välja KSH aruande koostamisel. Peatükis 1.8, milles on loetletud vajalikud uuringud ja eksperthinnangud, ei ole taimekoosluste või kaitstavate taimeliikidega seotud uuringuid nimetatud. Leiame, et kavandades taristuobjekte kõrge bioloogilise mitmekesisusega aladele, kus võib eeldada kaitsealuste taimede ja seene-, sambla- või samblikuliikide esinemist, tuleb neil aladel viia läbi ka taimestiku inventuurid. Kogu arendusala lausaline inventeerimine ei ole vajalik.

8. KSH programmi lk 41 märgitakse: „Tuulikuplatsidel ja muudel avatud aladel kujunevad avakooslused pakuvad omakorda elupaiku linnuliikidele, kes metsamaastikus reeglina ei pesitse või teevad seda ajutiselt lageraialadel“. Juhime tähelepanu, et väide on küll tõene, kuid eirab tõika, et raadamise tõttu metsalindude elupaik kaob ja mitmete liikidele, näiteks suluspesitsejatele, jäädavalt. Arvestades metsalinnustiku arvukuse langust, on metsamaastikel toimuvad arendused, eelkõige raadamisega seonduv, teravdatud tähelepanu all. Võimalike negatiivsete mõjude leevendamist (tehisõõnsused, surnud puutüvede lisamine ümbruskonda vms) oleks asjakohane arutada linnustiku-uuringut tegeva eksperdiga.

9. KSH programmi lk 44 toodu osas leiame, et võrreldes konkreetse tuuliku vundamendi rajamisega avaldab veerežiimile suuremat mõju tuulikupargi sisese teedevõrgustiku rajamine, kui sellega kaasneb täiendav kuivendussüsteemide ehitamine või ümberehitamine. Palume arvestada, et nende ehitiste mõjud vajavad samuti töös käsitlemist.

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/122112023009>

10. KSH programmi lk 49 märgitakse: „*KSH aruande koostamisel analüüsitakse, kas piirkonda kavandatavate teiste tuuleparkidega seoses võib avalduda eelnimetatud kumulatiivseid mõjusid. Teemade käsitlemise eelduseks on, et selgunud on tuuleparkide täpsed asukohad ning parameetrid (tuulikute paigutus, arv, kõrgus ja võimsus)*“. Märgime, et kumulatiivsete mõjude hindamisel peab arvestama naabruses olevaid arendusi sellises staadiumis ja täpsusastmes, nagu need mõjude hindamise aruande koostamisel on. Näiteks ei saa jätta kumulatiivseid mõjusid hindamata, kui naaberaladel on eriplaneeringu asukoha eelvalik kehtestatud (või menetluse lõppjärgus), kuid projekteerimise käigus võib toimuda veel tuulikute lõplike asukohtade ja mõõtmete täpsustused.

11. Palume planeeringu koostamisel ja keskkonnamõju hindamisel lisaks Eesti looduse infosüsteemi andmetele kasutada ka PlutoF andmebaasi kantud piirkonna linnuvaatlusi, mis annavad täiendavat infot piirkonna elustiku kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Märt Öövel 5306 8315 (looduskaitse)
mart.oovel@keskkonnaamet.ee

Marko Mägi 5787 8730 (looduskaitse)
marko.magi@keskkonnaamet.ee

Pauli Saag 5353 8356 (looduskaitse)
pauli.saag@keskkonnaamet.ee

Tarmo Evestus 5308 8511 (liigikaitse)
tarmo.evestus@keskkonnaamet.ee

Siret Punnisk 512 8350 (keskkonnakorraldus)
siret.punnisk@keskkonnaamet.ee